

Рівноприскорений прямолінійний рух. Прискорення

Проблемні запитання

Під час руху швидкість може змінюватися

Дуже стрімко

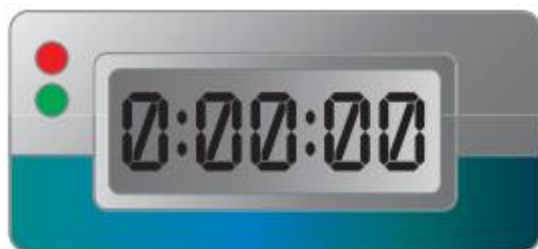
Порівняно повільно

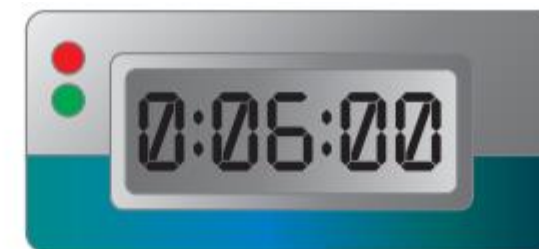
◀ Як охарактеризувати стрімкість зміни швидкості?

Рівноприскорений прямолінійний рух

Рівноприскорений прямолінійний рух – це прямолінійний рух, під час якого швидкість руху тіла за будь-які рівні інтервали часу змінюється однаково

$t, \text{с}$	0	2	4	6
$v, \frac{\text{м}}{\text{с}}$	0	10	20	30

$$\frac{\Delta \vec{v}}{\Delta t} = \text{const}$$

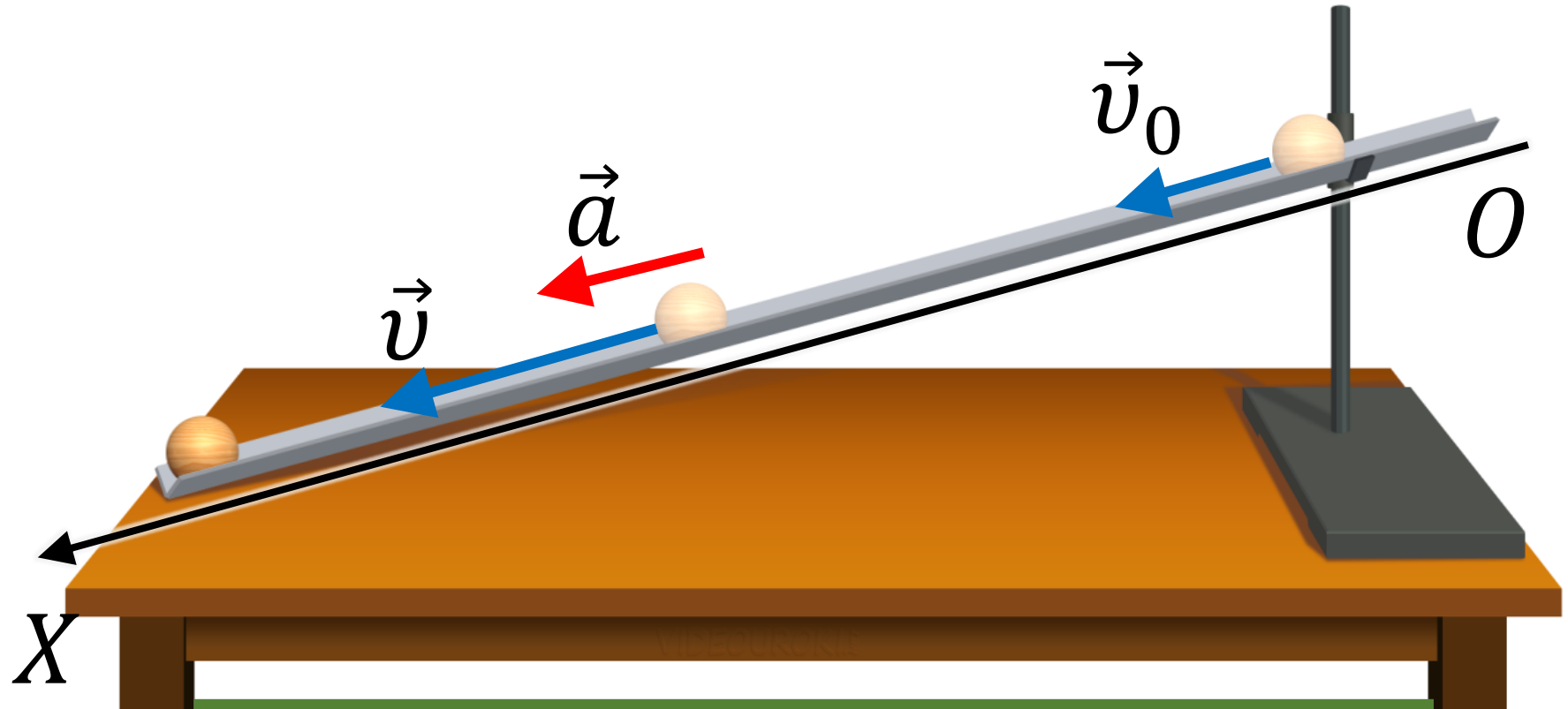
Рух із незмінним прискоренням

Рівноприскорений прямолінійний рух

Прискорення – це векторна фізична величина, яка характеризує швидкість зміни швидкості руху тіла

$$\vec{a} = \frac{\vec{v} - \vec{v}_0}{t}$$

$\vec{a}$ – прискорення руху тіла

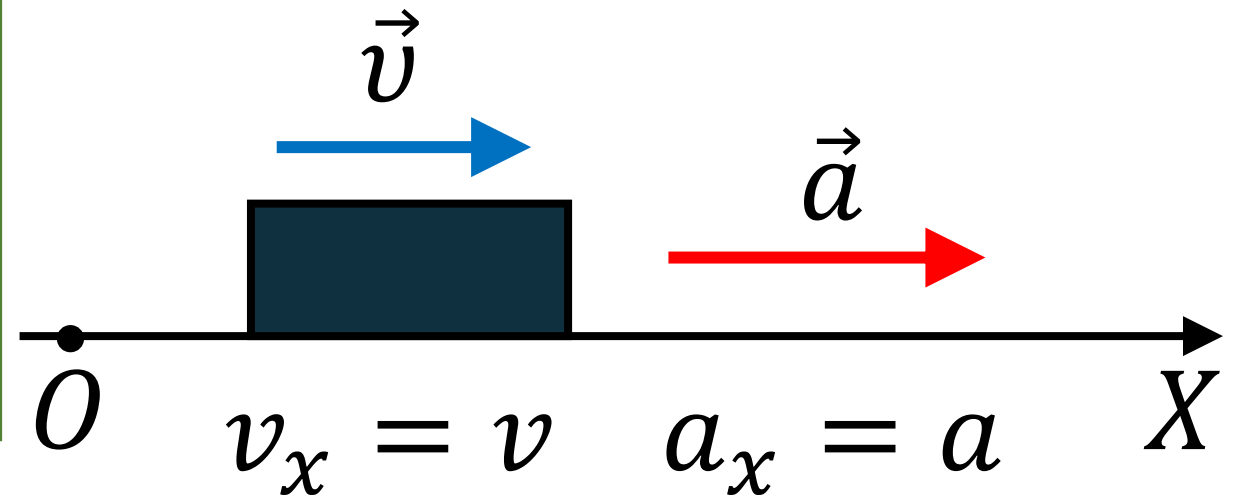
$\vec{v}_0$ – початкова швидкість

$\vec{v}$ – швидкість руху тіла через інтервал часу t

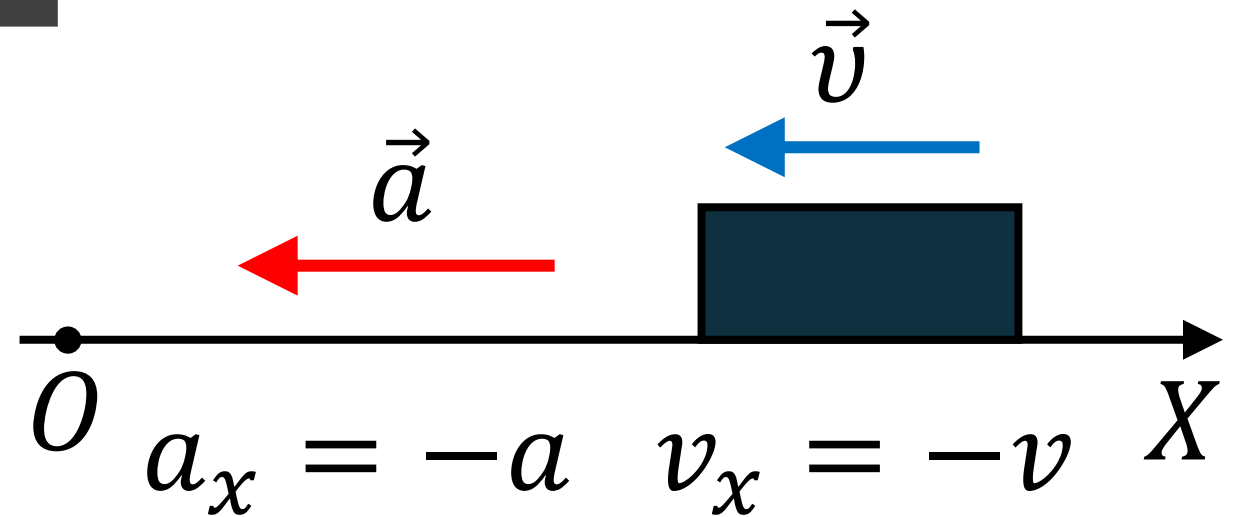
Рівноприскорений прямолінійний рух

$$[a] = \frac{1 \text{ м/с}}{\text{с}} = 1 \frac{\text{м}}{\text{с}^2}$$

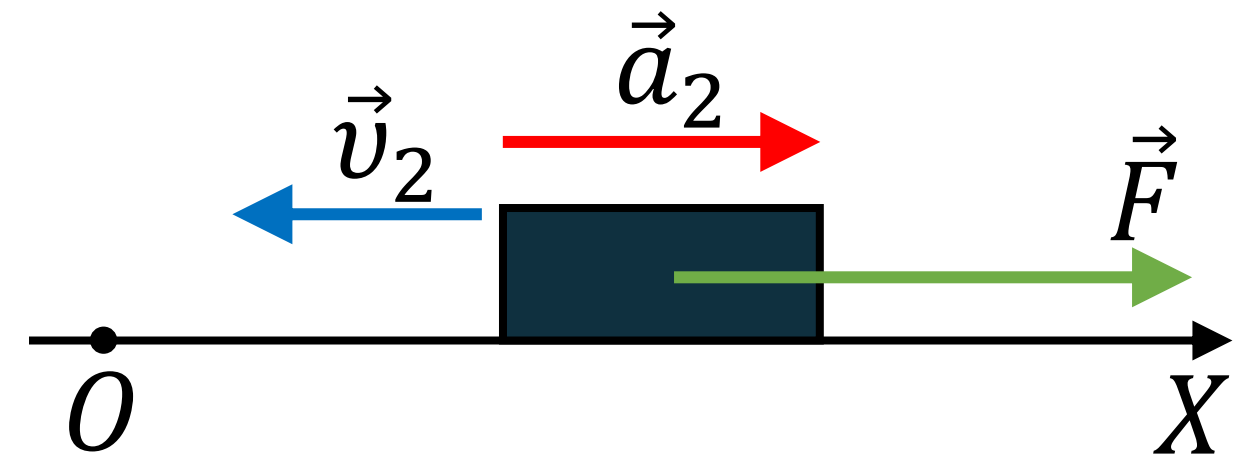
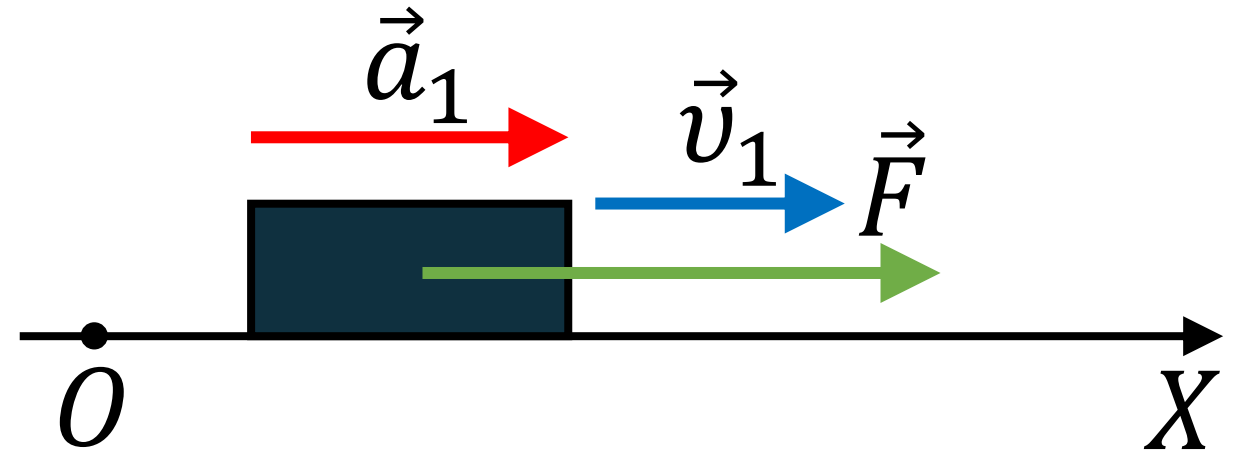
Формула (проекція на OX)

$$a_x = \frac{v_x - v_{0x}}{t}$$

Рівноприскорений прямолінійний рух

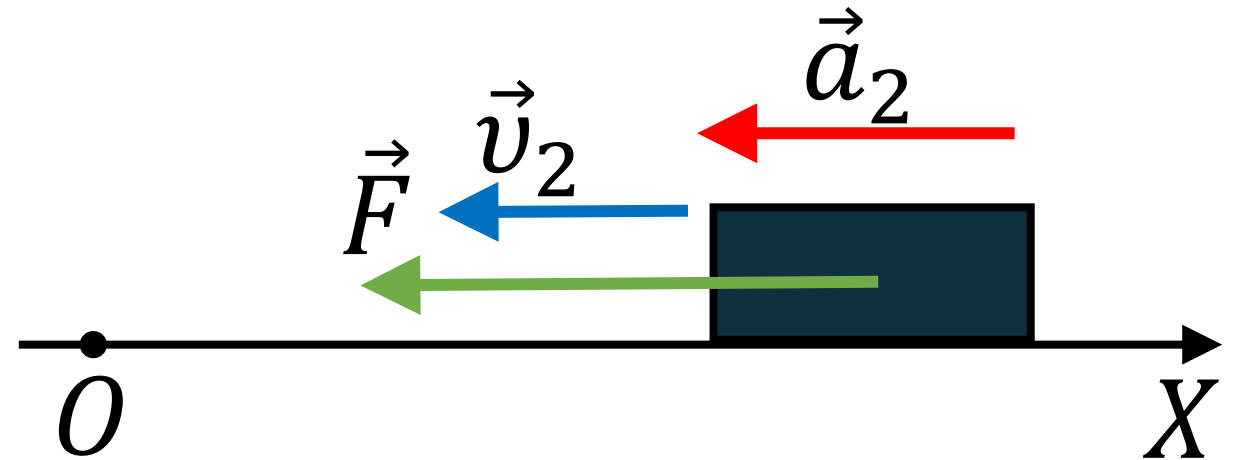
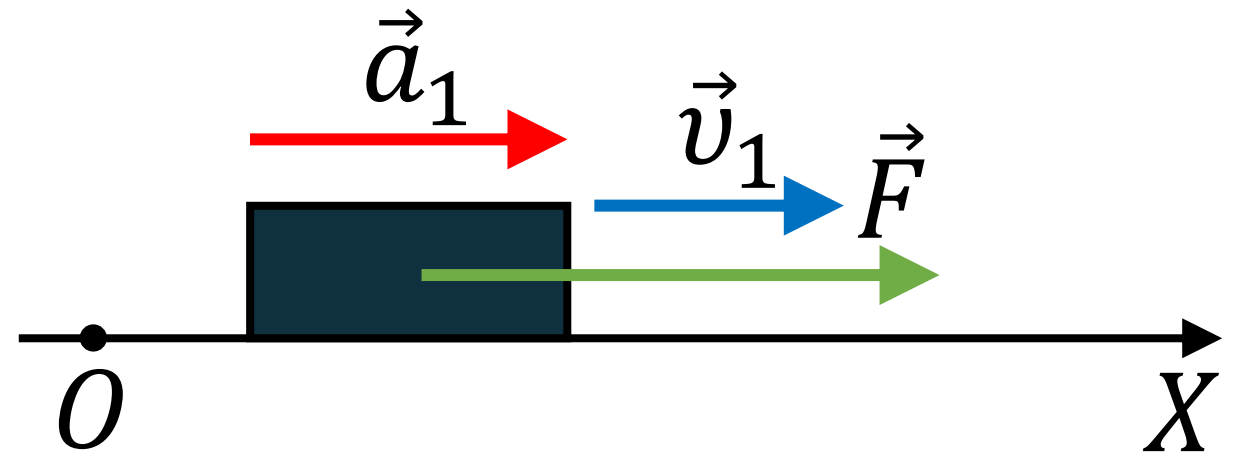
Напрямок
прискорення руху
тіла збігається з
напрямком
рівнодійної сил, які
діють на тіло

Рівноприскорений прямолінійний рух

Як рухається тіло,
якщо напрямок
його прискорення:

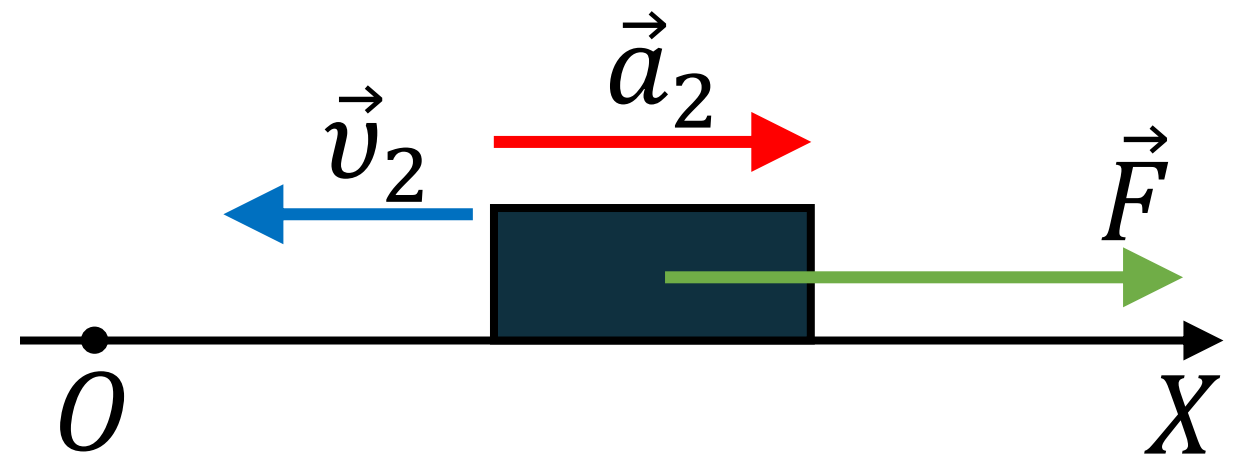
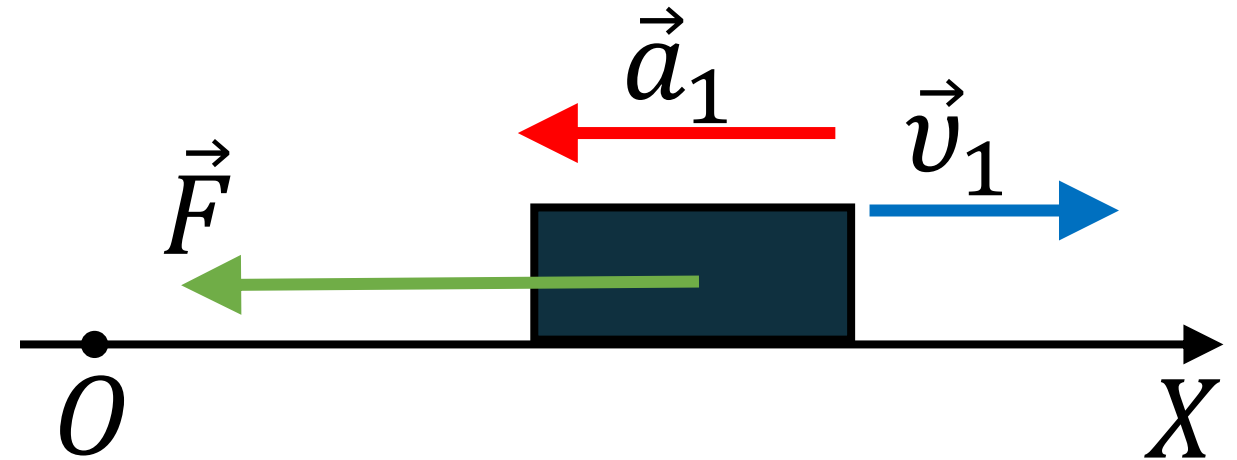
збігається з
напрямком руху?

Рівноприскорений прямолінійний рух

Як рухається тіло,
якщо напрямок
його прискорення:

протилежний
напрямку руху?

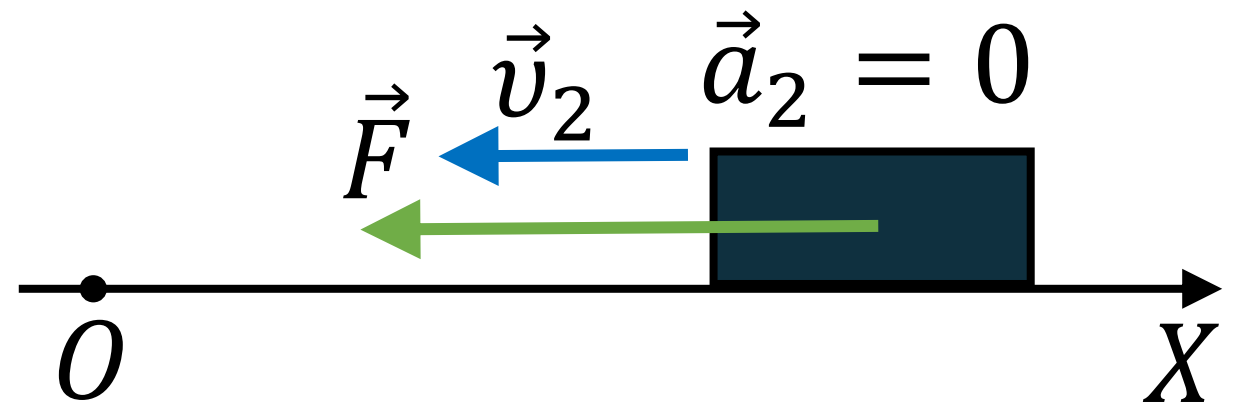
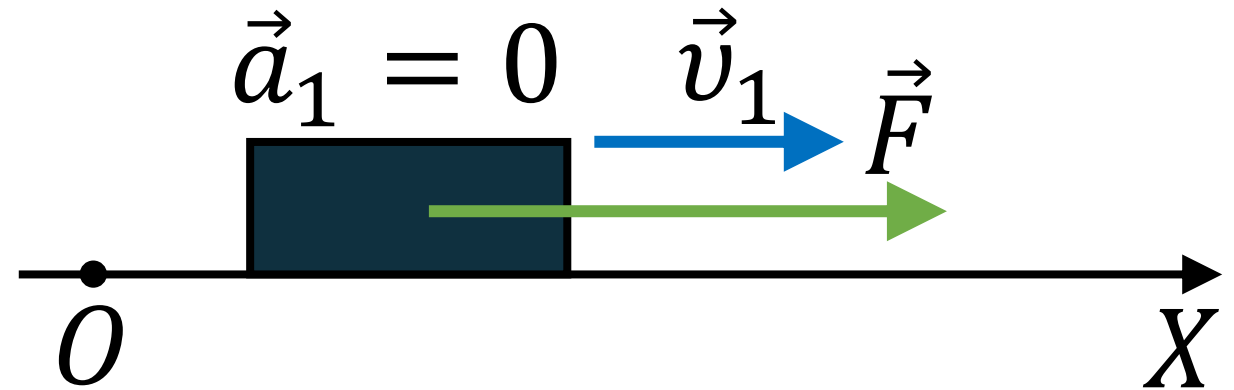

Рівноприскорений прямолінійний рух

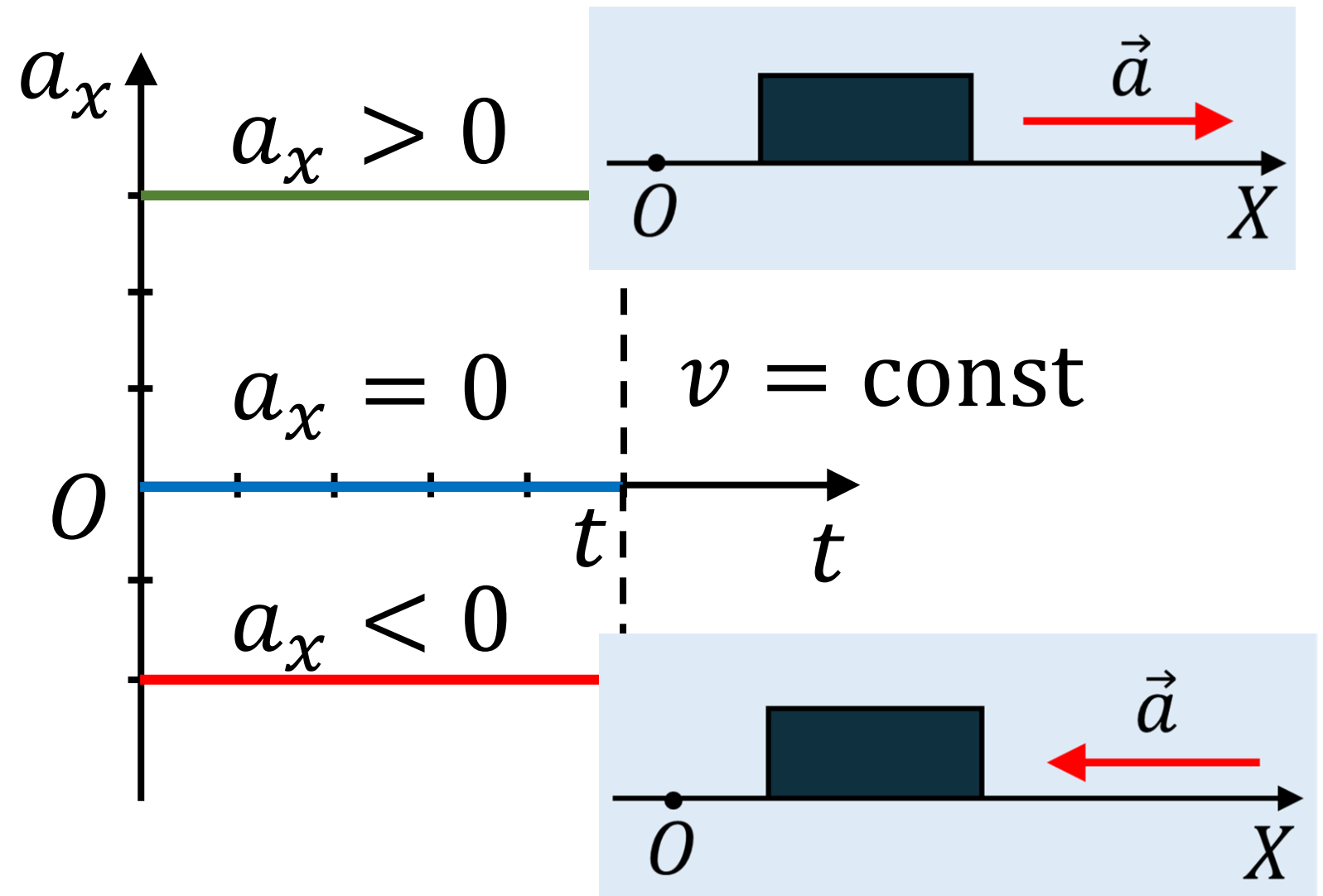
Як рухається тіло,
якщо його
прискорення:

дорівнює нулю?

Рівноприскорений прямолінійний рух

Графік проекції прискорення – відрізок прямої, паралельної осі часу

Швидкість

Як визначити
швидкість в будь-
який момент часу при
рівноприскореному
прямолінійному русі?

Формула
(проекція на OX)

$$\vec{a} = \frac{\vec{v} - \vec{v}_0}{t}$$

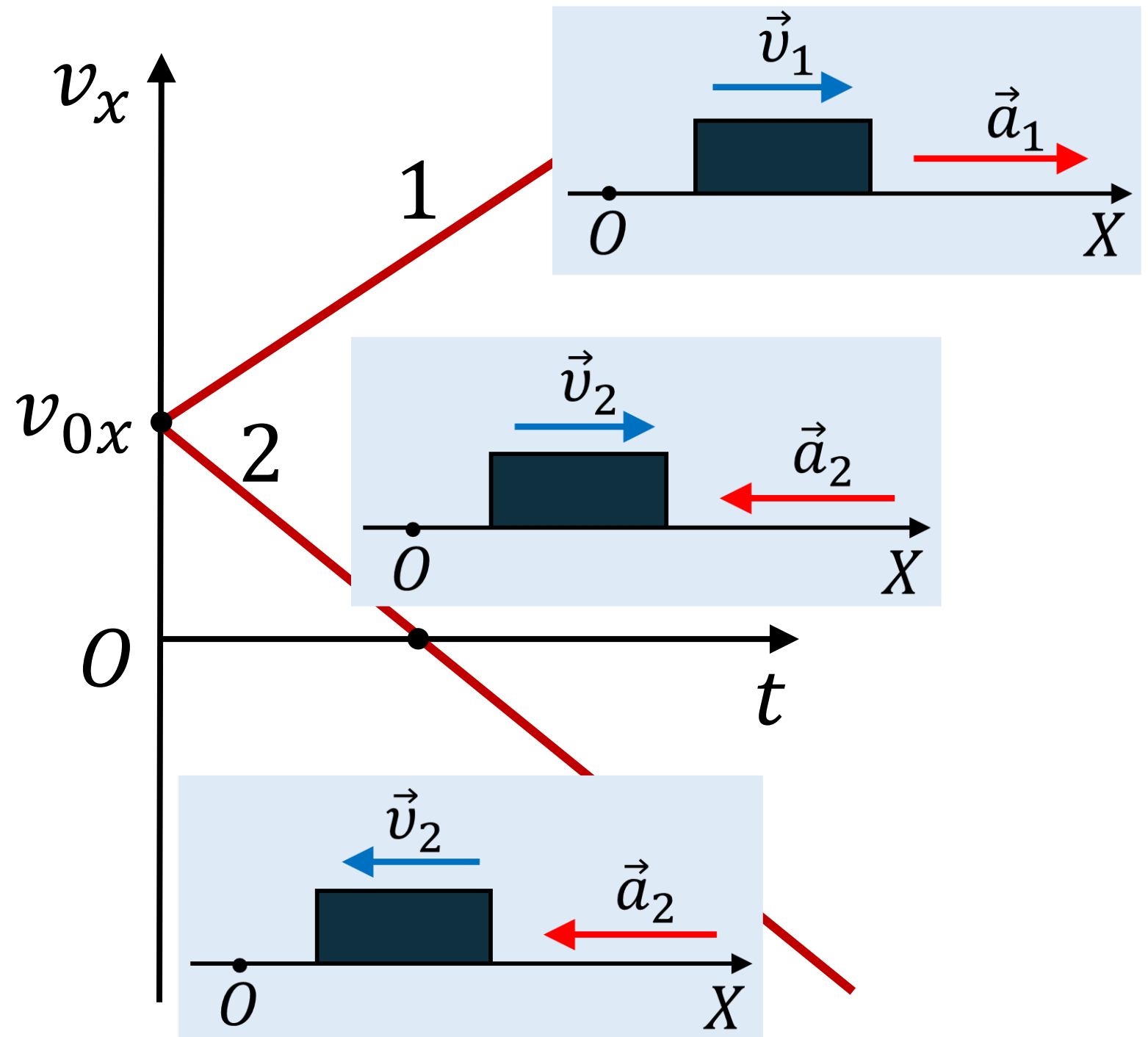
$$\vec{v} = \vec{v}_0 + \vec{a}t$$

$$v_x = v_{0x} + a_x t$$

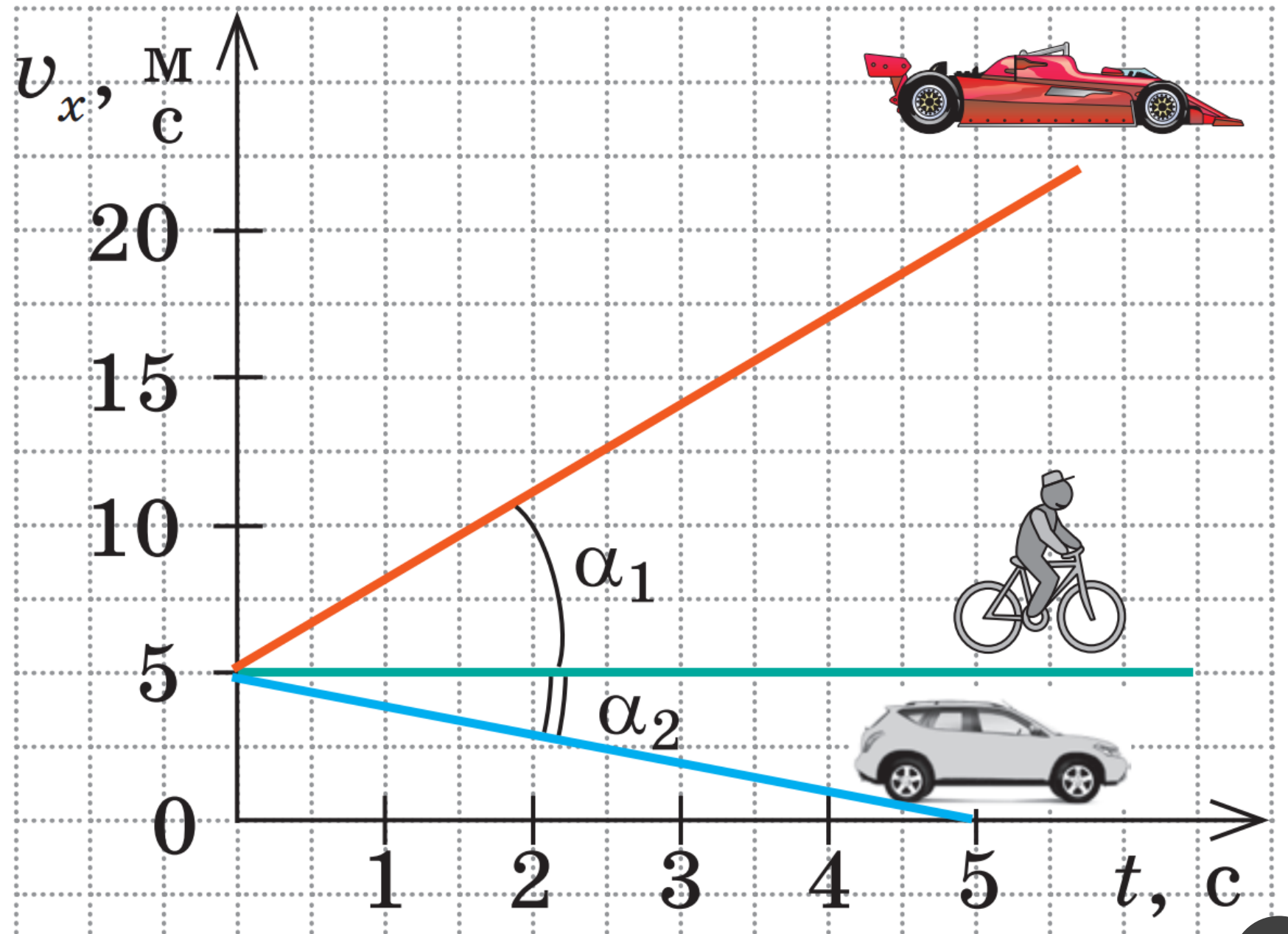
Швидкість

Графіки залежності $v_x(t)$ для рівноприскореного прямолінійного руху це відрізок прямої, нахиленої під певним кутом до осі часу

Швидкість

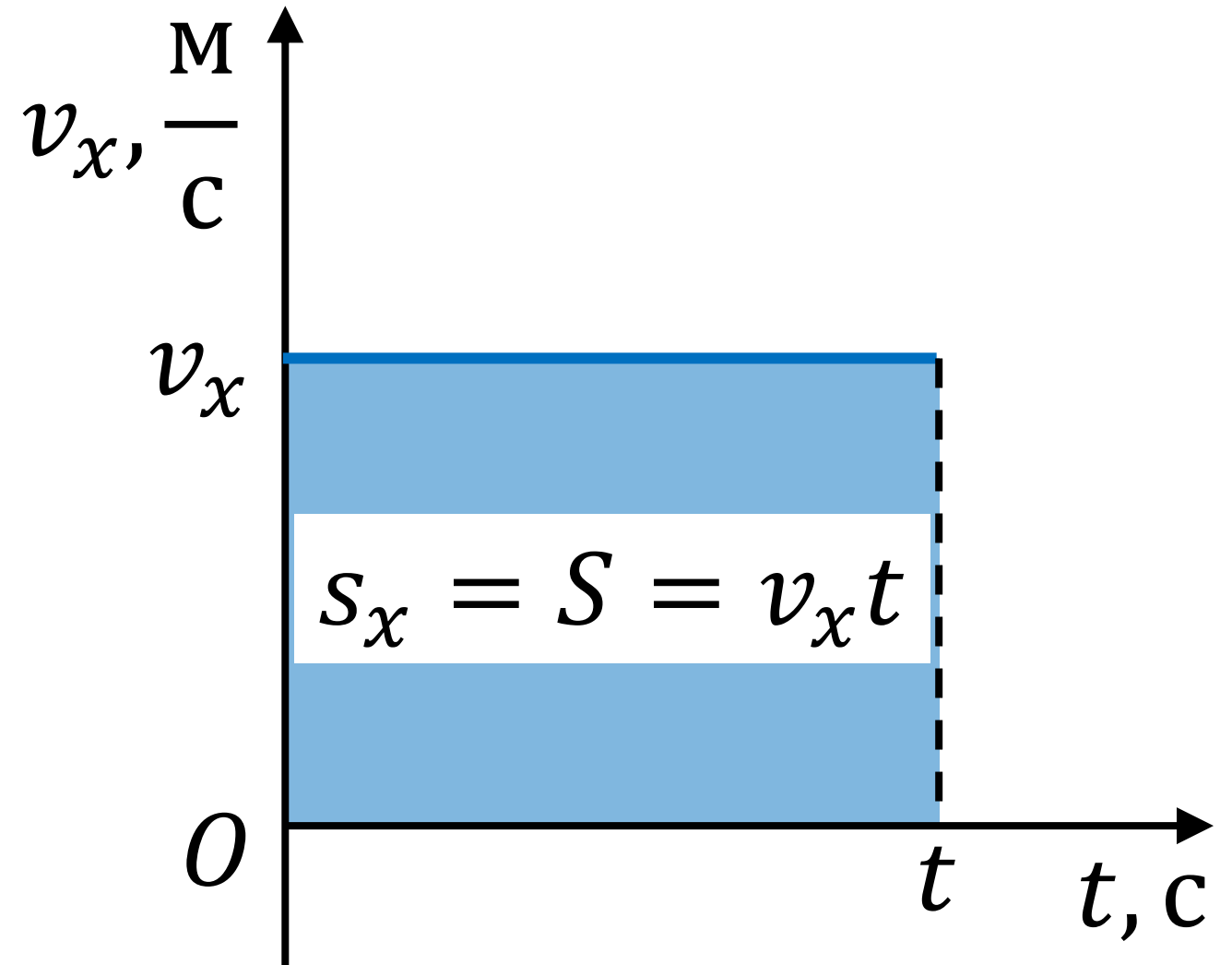
Яке із тіл
рухається з
більшим
прискоренням?

Переміщення

Ми знаємо із 9 класу:

Для будь-якого руху
проекція переміщення
чисельно дорівнює
площі фігури під
графіком залежності
 $v_x(t)$

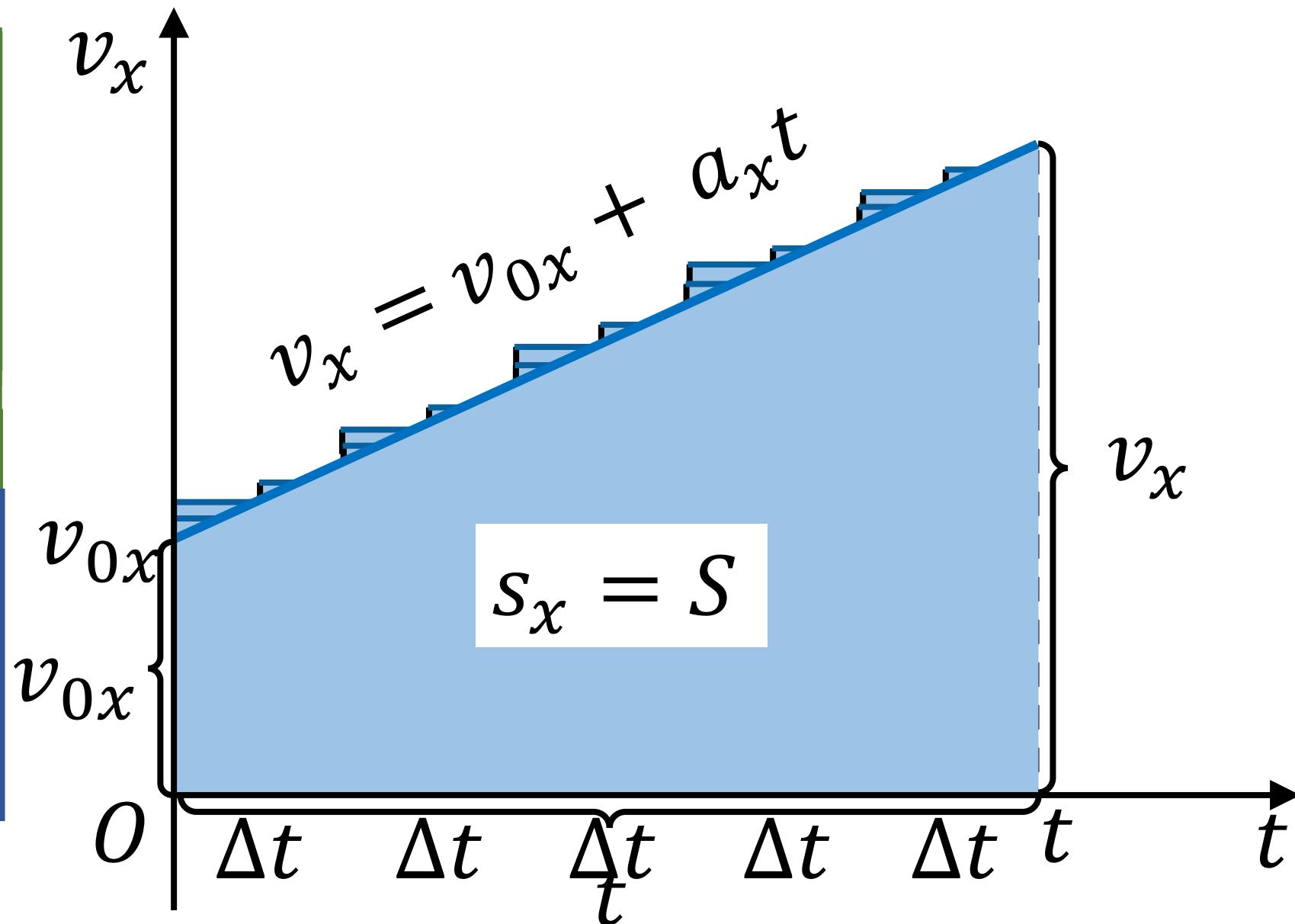
Переміщення

$(\Delta t \rightarrow 0)$

східчаста фігура
«перетвориться» на
трапецію

завширшки Δt

$$S_x = \frac{v_{0x} + v_x}{2} \cdot t$$

Переміщення

$$s_x = \frac{v_{0x} + v_x}{2} \cdot t$$

$$v_x = v_{0x} + a_x t$$

$$s_x = v_{0x} t + \frac{a_x}{2} t^2$$

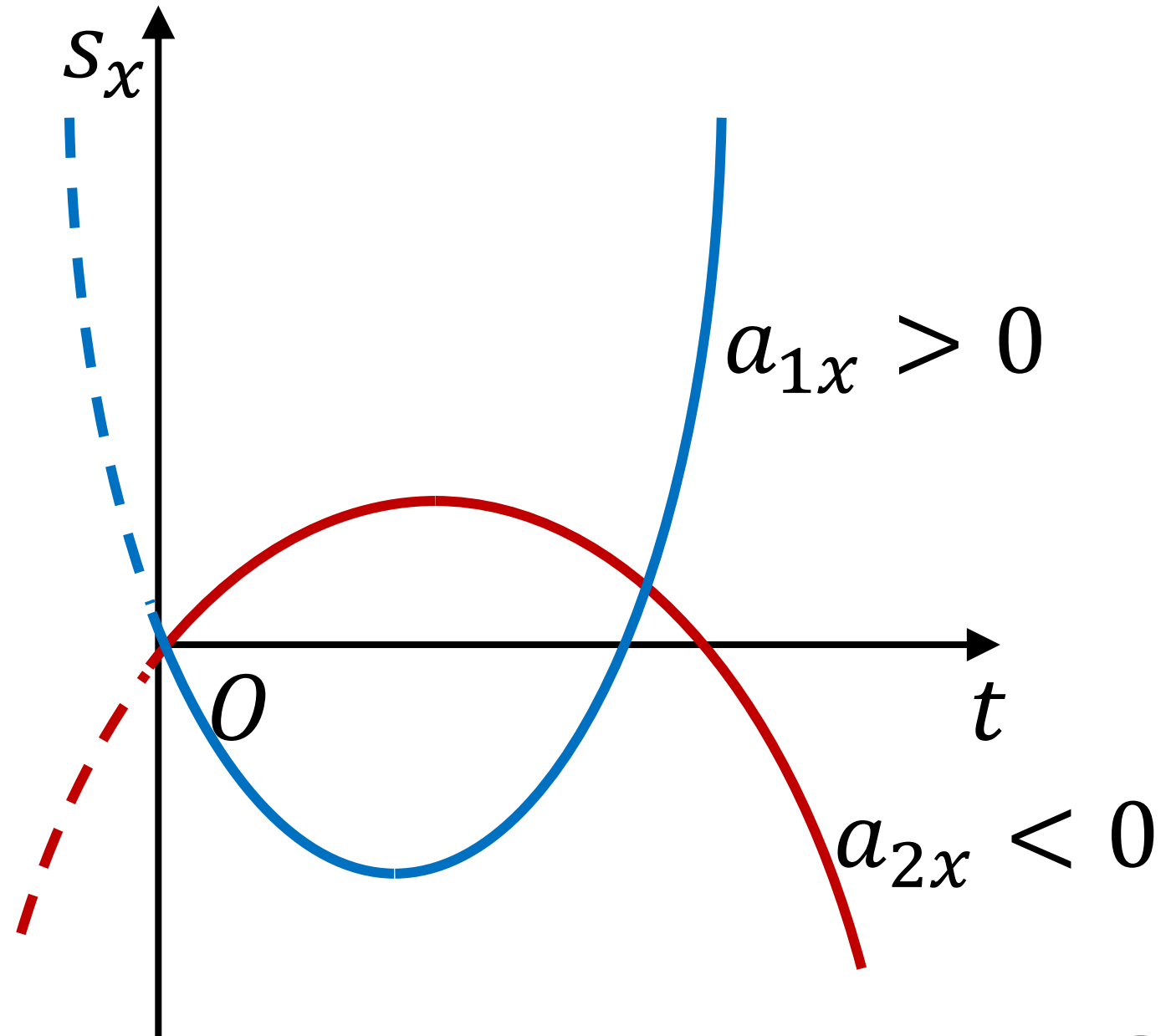

Переміщення

$$s_x = v_{0x}t + \frac{a_x}{2}t^2$$

Графік проекції
переміщення –
парабола

Переміщення

$$s_x = \frac{v_{0x} + v_x}{2} \cdot t$$

$$t = \frac{v_x - v_{0x}}{a_x}$$

$$s_x = \frac{v_x^2 - v_{0x}^2}{2a_x}$$

Рівняння координати

Рівняння координати для рівноприскореного прямолінійного руху

$$x = x_0 + s_x$$

$$s_x = v_{0x}t + \frac{a_x}{2}t^2$$

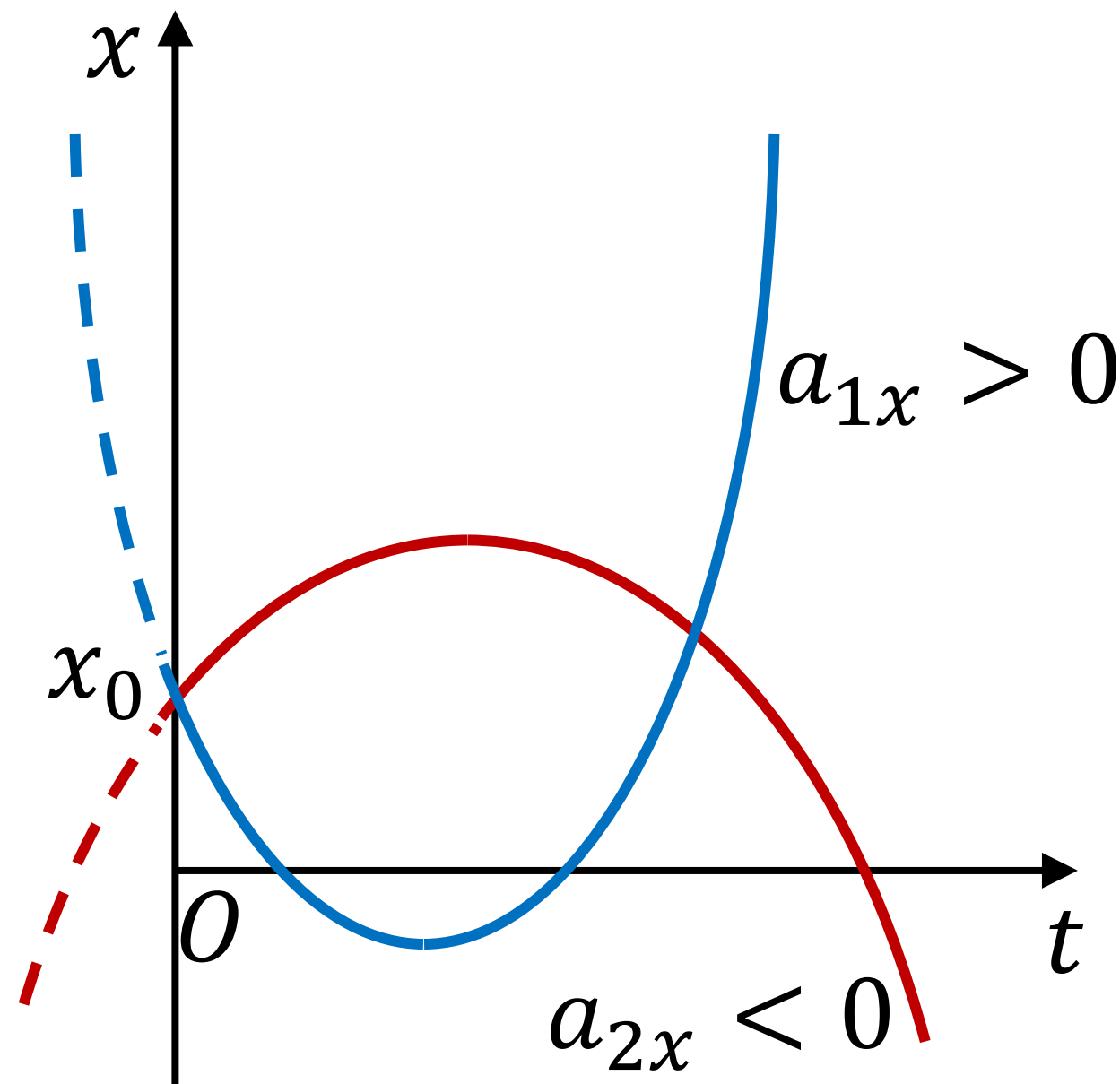
$$x = x_0 + v_{0x}t + \frac{a_x}{2}t^2$$

Рівняння координати

$$x = x_0 + v_{0x}t + \frac{a_x}{2}t^2$$

Графік координати –
парабола

Параметри рівноприскореного руху

$$a_x = \frac{v_x - v_{0x}}{t}$$

$$a_x = \frac{v_x^2 - v_{0x}^2}{2s_x}$$

$$v_x = v_{0x} + a_x t$$

$$x = x_0 + v_{0x} t + \frac{a_x}{2} t^2$$

$$s_x = \frac{v_{0x} + v_x}{2} \cdot t$$

$$s_x = v_{0x} t + \frac{a_x}{2} t^2$$

$$s_x = \frac{v_x^2 - v_{0x}^2}{2a_x}$$

Розв'язування задач

1. Тролейбус,
рухаючись зі
швидкістю
18 км/год, зупинився
за **4 с**. Визначте
прискорення його
руху та гальмівний
шлях троллейбуса.

Розв'язування задач

2. Залежність швидкості руху тіла від часу має вигляд:

$$v_x = 2 + 1,5t$$

Визначте параметри руху тіла та охарактеризуйте його.

Розв'язування задач

3. Координата тіла, що рухається, змінюється згідно з рівнянням

$$x = 8 + 5t - 1,25t^2$$

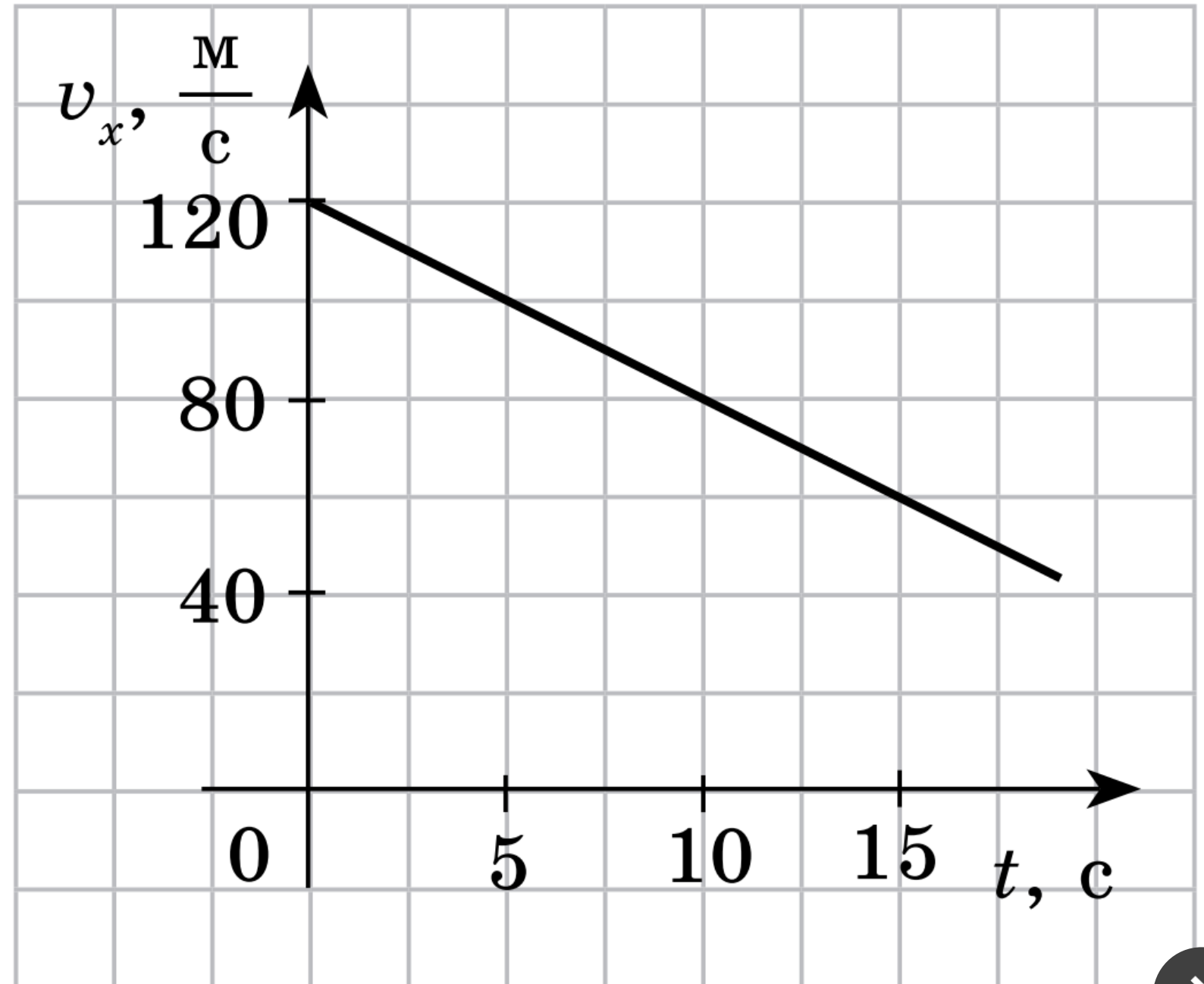
Визначте параметри руху тіла, охарактеризуйте його, запишіть рівняння залежності швидкості руху від часу та побудуйте графік залежності $v_x(t)$.

Розв'язування задач

4. За графіком залежності швидкості від часу, який наведено на рисунку, охарактеризуйте рух тіла, визначте початкову швидкість, прискорення його руху та запишіть рівняння $v_x(t)$, $s_x(t)$.

Запитання для фронтального опитування

1. Який рух називають **рівноприскореним** **прямолінійним**?

2. Охарактеризуйте **прискорення** як фізичну величину.

3. Як рухається тіло, якщо **напрямок його прискорення**: а) збігається з напрямком руху? б) протилежний напрямку руху? в) якщо прискорення тіла дорівнює нулю?

Запитання для фронтального опитування

4. Запишіть **рівняння залежності $v_x(t)$** для рівноприскореного прямолінійного руху.

5. За допомогою яких формул можна обчислити **проекцію переміщення?**

6. Доведіть, що **графіком залежності $s_x(t)$** є парабола. Як напрямлені її вітки?

Домашнє завдання

Опрацювати § 6,
Пункт 4 Задача 1, Вправа № 6 (1)